

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28322 GK 165

7/34962 GK 28

Sayı :30824082-610-14405547
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Aralık 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

SİİRT MİLLETVEKİLİ
SAYIN SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ 'IN
TBMM 7/33845 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Van'ın Bahçesaray (Miks) ilçesi ile Siirt'in Pervari ilçesine bağlı Beğendik Köyü sınırları içerisinde, Müküs Çayı üzerine yapılması planlanan Beşik Regülatörü ve Hidroelektrik Santrali (HES) projesi, bölge halkının ciddi tepkisine neden olmuştur. Paksu Enerji A.Ş. tarafından yürütülmek istenen proje yalnızca HES inşaatını değil; kırma, eleme, yıkama tesisi ve hazır beton santralini de içermektedir. Bu durum, söz konusu projenin etkilerinin yalnızca enerji üretimiyle sınırlı olmayacağını, bütün bir havza ekosistemini tehdit edeceğini göstermektedir.

Müküs Çayı hem Bahçesaray hem de Beğendik için hayati bir öneme sahiptir. Çayın akışının kesilmesi, bölgede tarımsal faaliyetlerin durma noktasına gelmesine, içme suyu kaynaklarının kirlenmesine ve yöredeki biyolojik çeşitliliğin geri dönülmez şekilde yok olmasına yol açabilecektir. Projeye birlikte kurulacak tesislerin neden olacağı toz, kimyasal atık ve gürültü kirliliği, yalnızca doğal yaşamı değil, insan sağlığını da ciddi biçimde tehdit edecektir. Bu kirlilik, tarım arazilerinden içme suyu kaynaklarına, turizm potansiyelinden kültürel mirasa kadar pek çok alanda kalıcı tahribata yol açabilecektir.

Halkın temel şikâyetlerinden biri de sürecin şeffaf yürütülmemesi, bilgilendirme toplantılarının yeterli ve kapsayıcı yapılmaması, katılımın fiilen kısıtlanmasıdır. ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) sürecinde yurttaşların itirazlarının dikkate alınmadığı iddiaları ciddi kaygılara yol açmaktadır.

Bölge halkının dile getirdiği kaygılar, yalnızca yerel bir tepki değil, ülkenin doğal mirasının korunmasına dönük haklı bir talebin ifadesidir. Bu bağlamda aşağıdaki sorularımın yanıtlanması kamu yararı açısından zorunludur.

Bu bağlamda;

- 1) Müküs Çayı üzerinde yapılması planlanan Beşik Regülatörü ve HES projesine ilişkin ÇED süreci tamamlanmış mıdır? Halkın itirazları bu süreçte dikkate alınmış mıdır?
- 2) Projeye yönelik halkın bilgilendirilmesi ve katılım toplantıları hangi tarihlerde, nerelerde ve hangi yöntemlerle yapılmıştır? Bu toplantılara kaç yurttaş katılmıştır?
- 3) Bölgedeki endemik türlerin korunmasına ilişkin bilimsel bir ekolojik etki raporu hazırlanmış mıdır? Hazırlandıysa kamuoyuyla neden paylaşılmamaktadır?
- 4) Müküs Çayı'nın akışının kesilmesiyle birlikte Bahçesaray ve Beğendik'teki tarımsal üretim, içme suyu kaynakları ve yerel ekonominin olumsuz etkilenmesi ihtimali göz önünde bulundurulmuş mudur? Bu konuda bakanlığınızın öngördüğü telafi mekanizmaları var mıdır?
- 5) Bahçesaray ve Beğendik halkının taleplerine rağmen bu proje neden ısrarla sürdürülmektedir?
- 6) Proje şirketi olan Paksu Enerji A.Ş.'nin daha önce gerçekleştirdiği projelerde çevresel ihlal veya doğa tahribatı ile ilgili herhangi bir denetim yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nedir?

CEVAP

Van İli, Bahçesaray İlçesi Bahçesaray Deresi Üzerinde Mevkiinde, Paksu Enerji A.S. tarafından yapılması planlanan Beşik Regülatörü, Hes, Kıırma-eleme-yıkama Tesisi ve Hazır Beton Santrali (kurulu Gücü 23,350 Mwm/22,650 Mwe) projesi için Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi üzerinden 23.09.2014 tarihinde Bakanlığımıza başvuru yapılmış 15.07.2015 tarihli ve 3947 sayılı ÇED Olumlu Belgesi ile proje nihai edilmiştir. Beşik Regülatörü, Hes, Kıırma-eleme-yıkama Tesisi ve Hazır Beton Santrali (kurulu Gücü 23,350 Mwm/22,650 Mwe) projesine ilişkin ÇED Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince ÇED sürecine halkın katılımını sağlamak, halkı proje hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almak amacıyla 04/11/2014 tarihinde Van İli Bahçesaray Kaymakamlık toplantı salonunda halkın katılımı toplantısı düzenlenmiştir. Planlanan proje kapsamında yapılan toplantıda söz konusu faaliyet ve çevresel etkileri hakkında bilgiler sunulmuş ve katılım sağlayan halkın bu konudaki görüş ve önerileri alınmıştır. Toplantıda halkın görüş ve itirazları tutanak altına alınarak faaliyet sahibi ve danışman firma yetkilileri tarafından gerekli cevaplar verilmiştir.

Proje ile ilgili olarak ÇED Raporunu mevzuatları kapsamında değerlendirmek üzere oluşturulan komisyon üyelerinin (Maden İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara Karayolları Genel Müdürlüğü, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, MTA Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, DSI Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Van Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Van Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü), Van Valiliği (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü), Van Valiliği (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü), Van Valiliği (İl Halk Sağlığı Müdürlüğü)) Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sisteminde yer alan ÇED Raporu hakkında olumlu değerlendirmeleri sonucunda proje nihai edilmiştir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından verilen format çerçevesinde "HES Projeleri ve Diğer Hidrolik Faaliyet Talepleri İçin Değerlendirme Raporu" arazi gözlemleri ve literatür çalışmalarına dayalı olarak Ekolojik Değerlendirme raporu Doç. Dr. Şakir Önder ÖZKURT tarafından hazırlanmıştır. Söz konusu çalışma e-ÇED sisteminde yer alan ÇED raporunda mevcuttur.